

Nr 152.

Av herr **Tjällgren m. fl.**, om sänkning av räntan å lån ur kraftledningslånefonden samt om ökning av fondens kapitalbelopp m. m.

Jämlikt beslut av 1918 års riksdag inrättade Kungl. Maj:t samma år statens kraftledningslånefond, som förvaltas av statskontoret och från vilken lån beviljas av kommerskollegium och lantbruksstyrelsen gemensamt enligt för fonden gällande stadganden i kungl. kungörelserna den 13 september 1918 (nr 718), den 27 juni 1919 (nr 480), den 3 juni 1923 (nr 194) och den 20 juli 1925 (nr 366).

Fondens ändamål har varit att bereda möjlighet till billigare lån åt sådana företag och sammanslutningar, som hava till uppgift att distribuera elektrisk energi på landsbygden. I detta hänseende fyllde fonden sin uppgift synnerligen väl under de första åren, då ränteläget för lån i den allmänna penningmarknaden (banklån) var väsentligt högre än den för lån ur fonden tillämpade räntesatsen 5 %. Ansökningar om lån ur fonden under de första åren uppgingo därför till belopp, som sammanlagt representerade en mångdubbelt större summa än som för vart och ett av dessa år ur fonden fick utlånas.

I och med att det allmänna ränteläget i landet sänktes blevo emellertid lånen ur kraftledningslånefonden mindre begärliga, då de icke längre erbjödo samma fördelar som förr. De starkt minskade anspråken på fonden under senare år hava sålunda icke, som vid första påseende kunde synas, sin grund i minskade lånebehov utan enbart däri, att på grund av den jämförelsevis höga räntesatsen lån ur fonden icke längre betyder någon lättnad för de låntagande distributionsföretagen.

Det sagda åskådliggöres i nedanföljande tabell, som innehåller sifferuppgifter rörande omfattningen av fondens låneverksamhet.

Av tabellen framgår, att den för lån ur fonden tillämpade räntesatsen hela tiden varit oförändrad vid 5 procent under det att riksbankens diskontosats, som får anses giva en god bild av det allmänna ränteläget i landet, för närvarande och sedan flera år tillbaka endast är hälften så stor som den vid tiden för fondens tillkomst gällande — endast med undantag för en kortare period hösten 1931, då räntesatserna av allbekanta skäl temporärt gingo i höjden.

I detta sammanhang kan erinras därom, att räntan å statens egnahems-lån för närvarande varierar mellan 3.2 och 4 procent och att efter den senaste räntesänkningen icke blott sparbankerna utan även affärsbankerna under vissa förutsättningar utlämna lån mot en räntesats, lägre än 5 procent.

År	Av riksdagen		Sammanlagda lånebelopp		Ränta å lån från fonden %	Riksbankens diskontosatser
	till fonden anslagna medel Kr.	till förelning med-givna högsta belopp Kr.	begärda enligt inkomna ansökningar Kr.	utlämnade från fonden Kr.		
1918	1,000,000	1,000,000	5,475,996	1,000,000	5	7—6.5—7
1919	2,500,000	2,500,000	11,897,914	2,500,000	5	7—6.5—7
1920	2,500,000	2,500,000	6,771,733	2,500,000	5	6—7—7.5
1921	2,500,000	2,500,000	12,463,434	2,500,000	5	7.5—7—6.5—6—5.5
1922	2,500,000	2,500,000	8,730,169	2,500,000	5	5.5—5—4.5
1923	2,340,000	2,500,000	5,134,773	2,500,000	5	4.5—5.5
1924	850,000	2,200,000	3,821,168	2,200,000	5	5.5
1925	1,500,000	1,500,000	5,144,467	1,500,000	5	5.5—5—4.5
1926	1,500,000	2,500,000	3,981,645	2,140,000	5	4.5
1927	1,200,000	2,500,000	1,982,800	875,000	5	4.5—4
1928	—	2,000,000	1,315,100	665,000	5	4—3.5—4—4.5
1929	—	2,000,000	681,000	396,000	5	4.5—5.5—5
1930	—	1,500,000	461,390	174,000	5	5—4.5—4—3.5
1931	—	—	—	—	—	3—4—5—6—8—7—6
1932	—	—	—	—	—	5.5—5—4.5—4—3.5

Som följd av att fondens lånemöjligheter under senare år icke fullt utnyttjats och att låntagarnas återbetalningar uppgått till större belopp än utlämnade nya lån har det av fonden förvaltade kapitalbeloppet minskats. Fondens medel skola nämligen enligt en kungl. förordning av den 14 januari 1928, i den mån de icke tagas i anspråk, återgå till statskassan.

Av vad ovan anförts torde vara uppenbart, att den för lån ur fonden bestämda räntesatsen är för hög vid nuvarande konjunkturläge och därför bör nedsättas med minst en procent. Om så sker, kommer det att omedelbart visa sig att lånebehovet i verkligheten fortfarande är mycket stort.

Även i andra hänseenden synas ändringar av lånevillkoren vara påkallade.

Enligt för fonden gällande bestämmelser skall lån, sedan det innehafts under två år från första lyftningsdagen, återbetalas under vart och ett av därpå följande högst aderton år (i vissa fall 28 år) med lika annuitet, därav såsom ränta räknas 5 procent å oguldna kapitalbeloppet. Denna bestämmelse, som torde hava tillkommit under den i och för sig fullt riktiga förutsättningen, att amorteringstiden för elektriska distributionsanläggningar av ifrågavarande slag i allmänhet bör sättas till 20 år, medför emellertid, strikt tillämplad, vissa olägenheter särskilt för sådana anläggningar, som äro i behov av kapital för nödvändiga utvidgningar av anläggningen. Bestämmelsen torde därför modifieras därhän att fondens förvaltare finne möjlighet att medgiva uppskov med kapitalamortering, när skäl därtill äro.

Under hänvisning till vad vi sålunda anfört få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att å lånebelopp, lyftat ur kraftledningslånefonden, skall erläggas högst 4 procent årlig ränta,

att riksdagen måtte bevilja tilläggsanslag till nämnda fond, så att inom tre år under densamma ställda kapitalbelopp uppgå till 25,000,000 kronor; samt

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att statskontoret tilldelas befogenhet medgiva uppskov med kapitalamortering av lån ur fonden, därest särskilda skäl därtill äro och så ske kan utan att lånens återbetalning äventyras.

Stockholm den 21 januari 1933.

L. Tjällgren.

H. Andersson.

Anton Pettersson.
